

Press och information

Europeiska unionens domstol
PRESSMEDDELANDE nr 39/21
Luxemburg, den 16 mars 2021

Generaladvokatens förslag till avgörande i mål C-28/20
Airhelp Ltd/Scandinavian Airlines System SAS

Enligt generaladvokaten Priit Pikamäe utgör en strejk som utlysts av piloternas fackförbund i princip en extraordinär omständighet som kan befria flygbolaget från dess skyldighet att betala kompensation för inställda eller kraftigt försenade flygningar

För att befrias från denna skyldighet måste flygbolaget emellertid visa att det vidtagit alla rimliga åtgärder för att undvika att en flygning ställs in eller blir kraftigt försenad

Airhelp, ett bolag till vilket en av flygbolaget SAS passagerare överlätit sin eventuella rätt till kompensation enligt förordningen om flygpasagerares rättigheter,¹ begär kompensation av detta flygbolag med 250 euro, eftersom nämnda passagerares flygning från Malmö till Stockholm, som skulle ha utförts den 29 april 2019 ställdes in samma dag på grund av en strejk bland SAS piloter i Norge, Sverige och Danmark.

SAS anser att flygbolaget inte är skyldigt att betala den begärda kompensationen, eftersom strejken utgör en "extraordinär omständighet" som inte skulle ha kunnat undvikas även om alla rimliga åtgärder hade vidtagits.

Pilotstrejken utlystes av piloternas fackförbund efter det att de i förtid hade sagt upp det tidigare kollektivavtalet med SAS, vilket annars skulle ha löpt ut år 2020. Förhandlingar om ett nytt avtal hade pågått sedan mars 2019. Strejken pågick i sju dagar – från och med den 26 april 2019 till och med den 2 maj 2019 – och ledde till att SAS ställde in över 4 000 flygningar, vilket påverkade ungefär 380 000 passagerare. Enligt SAS rör det sig om en av de mest omfattande strejkerna inom luftfartsindustrin någonsin. Om var och en av passagerarna hade rätt till den standardiserade kompensationen skulle kostnaden, enligt SAS beräkningar, bli cirka 117 000 000 euro.

Attunda tingsrätt (Sverige), vid vilken Airhelp väckt talan, har ställt frågor till EU-domstolen angående tolkningen av förordningen om flygpasagerares rättigheter.

Generaladvokaten Priit Pikamäe anser, i sitt idag föredragna förslag till avgörande, för det första, att en strejk som organiserats av ett fackförbund och varvid personalen vid ett lufttrafikföretag utövar strejkrätten för att framföra krav på förbättrade arbetsvillkor – när strejken inte har utlösts av ett föregående beslut av företaget utan av arbetstagarnas krav – utgör en ansvarsbefriande "extraordinär omständighet".²

Generaladvokaten menar att **en sådan strejk** uppfyller de två kriterier som fastställts av domstolen för att kunna kvalificeras som en extraordinär omständighet; den **ingår nämligen inte i lufttrafikföretagets normala verksamhet och ligger utanför dess faktiska kontroll.**

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 (EUT L 46, 2004, s. 1).

² I domen Krusemann m.fl. av den 17 april 2018 ([C-195/17 m.fl.](#); se även [pressmeddelande nr 49/18](#)) slog domstolen fast att en "vild strejk" som organiserats av arbetstagarna själva (inte av en fackförening) som en reaktion på att lufttrafikföretaget "överraskande meddelat" att företaget skulle omstruktureras inte utgjorde en "extraordinär omständighet". Med hänsyn till att de faktiska omständigheterna i det målet skiljer sig avsevärt från omständigheterna i det nu aktuella målet, anser generaladvokaten att denna bedömning inte kan överföras till detta mål.

Beslutet att utlysa en strejk har nämligen fattats av arbetstagarnas fackliga företrädare inom ramen för den kollektiva förhandlingsfriheten och ligger således utanför det berörda lufttrafikföretagets beslutsstruktur. Även om strejker utgör en del av den ekonomiska verkligheten för alla företag, har ett företag ingen kontroll över de beslut som fattas av en fackförening. **Ett lufttrafikföretag har följaktligen normalt inte något juridiskt betydande inflytande över frågan huruvida en strejk genomförs eller inte, inte ens när det rör sig om lufttrafikföretagets egen personal.**

Arbetsmarknadsparternas intressen är, enligt generaladvokaten, i princip skyddade på ett likvärdigt sätt i unionens rättsordning. Lufttrafikföretaget har i egenskap av arbetsgivare rätt och ansvar för att förhandla fram en överenskommelse med arbetstagarna inom ramen för den fria lönebildningen för arbetsmarknadens parter. Lufttrafikföretaget kan däremot inte ensamt hållas ansvarigt för följderna av fackliga stridsåtgärder som vidtas av personalen. Annars riskerar flygpassagerarnas rätt till kompensation att utnyttjas som ytterligare ett vapen vid stridsåtgärder.

Generaladvokaten erinrar, för det andra, om att en ”extraordinär omständighet” befriar ett lufttrafikföretag från sin kompensationskyldighet endast om företaget kan visa att det har vidtagit alla rimliga åtgärder i syfte att undvika att en flygning ställs in eller blir kraftigt försenad. Det kan däremot inte krävas att företaget gör uppoffringar som är orimliga med hänsyn till företagets kapacitet vid den relevanta tidpunkten.

Lufttrafikföretaget ska således, enligt generaladvokaten, utnyttja alla lagenliga möjligheter för att tillvarata företagets och, indirekt, passagerarnas intressen. Däribland ingår att vända sig till en behörig domstol och yrka att den fastställer att stridsåtgärderna är rättsstridiga och i förekommande fall förordnar om deras upphörande. Lufttrafikföretaget ska dessutom se till att det finns en tillräcklig tidsmarginal för att komma till rätta med eventuella oförutsedda händelser, beakta fackföreningens strejkvarsel, organisera sina materiella och mänskliga resurser i syfte att säkerställa kontinuitet i verksamheten och underlätta tillträde till flygningar med andra flygbolag.

PÅPEKANDE: Generaladvokatens förslag till avgörande är inte bindande för domstolen. Generaladvokatens uppdrag består i att fullständigt oavhängigt föreslå domstolen en rättslig lösning i det mål som de har fått i uppdrag att handlägga. Domstolens domare ska nu inleda en enskild överläggning i förevarande mål. Domen kommer att meddelas vid ett senare datum.

PÅPEKANDE: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Förslaget till avgörande i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA den dag som förslaget föredras.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127